

**«8D02304 – Әдебиеттану» білім беру бағдарламасы
бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған
Мұхаметқали Аида Аяпбергенқызының «Бақытжан Момышұлының
философиялық прозасындағы интертекст функциялары»
тақырыбындағы докторлық диссертация жұмысына шетелдік ғылыми
кеңесшінің**

ПІКІРІ

Ұсынылып отырған докторлық диссертация қазақ әдебиетінің көрнекті өкілдерінің бірі Бақытжан Момышұлының философиялық прозасындағы интермәтінділік құбылысының қызметтік және құрылымдық ерекшеліктерін жан-жақты қарастыруға арналған. Зерттеу әдебиеттану, нарратология және интермәтінділік бағыттарындағы заманауи ғылыми ізденістермен үндесіп, жоғары ғылыми маңызға ие.

Зерттеу барысында ізденуші қазақ әдебиетіндегі философиялық проза дәстүрін теориялық тұрғыдан саралап, Бақытжан Момышұлы шығармаларындағы авторлық сана, философиялық ой өрнегі және баяндау жүйесін бірізді түрде талдаған. Әсіресе, баяндаудағы сызықтық емес уақыт үлгісі, диалог арқылы ой тудыру, кейіпкер санасының қозғалысы мен мағынаның көпқабатты қалыптасуы ғылыми негізде дәлелденген.

Жұмыстың екінші бөлімінде автор жазушының философиялық романдарындағы интермәтіндік байланыстар жүйесін кең ауқымда қарастырады. Мифологиялық архетиптер мен фольклорлық мәтіндердің өзара байланысы, діни мәтіндер өрісі мен рухани-сакралдық сабақтастық, сондай-ақ әлемдік философиялық-эстетикалық кеңістікпен тоғысқан интермәтіндік қатынастар жан-жақты талданған. Осы тұрғыдан интермәтінділік тек көркемдік тәсіл ғана емес, мәтіннің мағыналық құрылымын қалыптастыратын негізгі тетік ретінде пайымдалады.

Зерттеудің маңызды қырларының бірі – интермәтінділіктің баяндау құрылымындағы айқындаушы рөлін «автор - кейіпкер - оқырман» үштағаны аясында жүйелі түрде негіздеуі. Бұл ұстаным жұмыстың ғылыми жаңалығын тереңдете түседі және теориялық салмағын арттырады.

Қолданылған әдістер зерттеу мақсаты мен міндеттеріне сай таңдалып, теориялық тұжырымдар мен мәтіндік талдаулар өзара сабақтастықта ұсынылған. Зерттеу материалы логикалық жүйемен құрылып, пайдаланылған дереккөздер жеткілікті әрі тақырыпқа дәл келеді.

Диссертацияның теориялық мәні – Бақытжан Момышұлының философиялық прозасындағы интермәтінділіктің көркем мәтіндегі қызметін айқындап, осы бағытта жаңа ғылыми тұжырымдар ұсынуында. Ал практикалық маңызы зерттеу нәтижелерін жоғары оқу орындарында әдебиеттану, нарратология және интермәтінділікке қатысты пәндерде қолдануға болатынымен айқындалады.

Қорытындылай келе, бұл докторлық диссертация мазмұнының салмақтылығы, ғылыми жаңалығы және талдау тереңдігі тұрғысынан өз

саласындағы елеулі еңбек саналады. Ізденуші Мұхаметқали Аида Аяпбергенқызы қойылған мақсаттарға қол жеткізіп, зерттеу міндеттерін толық орындаған.

Тақырыптың өзектілігі, ғылыми әрі мәдени құндылығы және жұмыстың жоғары академиялық деңгейі ескеріле отырып, аталған докторлық диссертацияны қорғауға ұсынуды орынды деп санаймын және қолдаймын.

Али Якыжы

Гази университетінің

Түрік және әлеуметтік ғылымдар білімі бөлімі

Түрік тілі мен әдебиетін оқыту кафедрасының

профессоры, доктор

